

Prelomen aplavz: nepričakovano pričakovanega

Avtor: [Nenad Jelesijević](#) | 05. 09. 2018 | [komentar](#), [kritika](#)

Beton Ltd.: Velika pričakovanja / Große Erwartungen

Koncept in režija: Beton Ltd. Produkcija: Bunker. Stara elektrarna, Ljubljana, premiera, 30. avg. 2018.

Od predstave ne pričakujem ničesar. Od predstave pričakujem veliko. Od predstave pričakujem vse in nič. Igra me je navdušila. Igralci so krneki. Glavna igralka je hot, huh. Un igralc, ta, ki se sleče, ima ful dobro postavo. Konceptualne predstave so bullshit. Zanimajo jo samo konceptualne predstave, wow! Dolgčas. Urnebesno smešno. Odločno predolgo, pa še pavza vmes. Predstava je prekratka. Super predstava. To ni predstava temveč performans. No ja ... Režiji minus, dramaturgiji pa plus. Dramaturgiji veeeliki minus. Predstava je ponaredek. Režijski plagiat. Režiser ga serje in že od nekdaj krade ideje. Ma režiserka je genialka! Dej no. Kdo jo je sploh pripeljal v Dramo? Bučen aplavz. Stoječe ovacije. Kdaj bo že konec tega blesavega aplavza?

Tovrstnim odsevom pričakovanj, ki jih vpisujemo v tisto kar gledamo in kar hkrati gleda nas, je skupina Beton Ltd. v predstavi Velika pričakovanja nastavila vrsto raznolikih pasti v strukturi sestavljanke. Njena posebnost je, da je ves čas v zraku neke vrste naznanilo, da bi bila lahko sklenjena povsem drugače. Prav ta dozdevnost drugih možnosti sestavljanja fragmentov – mozaična forma, ki se oblikuje (in hkrati tako rekoč seseda vase) skozi vrsto prekinitev in nadaljevanj besedila ter početja performerjev – naredi predstavo zgovorno; v smislu odpiranja pomenov in nastavkov, ki po eni strani puščajo vtis igranja z gledalčevimi in izvajalčevimi pričakovanji, po drugi pa zagotavljajo neobremenjenost vzdušja: pričakovanjem se skupaj s performerji smejemo med tem ko jih oni razpirajo, da bi jih v isti sapi obrnili na glavo.

Katarina, Branko in Primož kot odrasli otroci, Katarina, Branko in Primož kot zreli igralci, performerji in avtorji. V tej dvojnosti (ne navzkrižju, temveč nujno potrebnem križanju) so njihove provokacije eno samo poigravanje/igra in ena sama igra/gluma. Te provokacije so tudi načrtna improvizacija. Zanimivo, na rampo in čeznjo stopijo, da bi jo ohranili in hkrati odpravili. Rampa ima vsekakor odločilen pomen, je prelomnica dogajanja in tudi nedogajanja, je samozadostna, nikakor pa ne nedotakljiva koordinata. Mi igralci in vi gledalci, to distinkcijo poudari tudi oddaljen napis Dobrodošli!

Sem in tja, tja in nazaj. Tako se gibljejo performerji, se pred nami umikajo, da bi se nam približali, nas dotaknili. Se dobesedno »umeščajo« v prostorsko postavitev, ki pa ne pušča vtisa pretočnosti, temveč se razvija v aluzijo na absurdnost naših položajev. Vzvrtno – ne v zaodrje, ne za zaveso, temveč kar v prazen avditorij, v absurd praznega mesta gledalca, ponavljajočih se praznin sedežev in sedežnih vrst. Odlična priložnost za izživljanje želje po izživljanju nad nevidnim občinstvom, za tako rekoč množični pokol (s sekiro, koso). Ko ta

prizor gledamo iz manjšega avditorija v katerem sedimo, imamo vtis, da smo tarče »eksekutorjev«. Bravo za ta *nepričakovan* moment.

V zraku lebdi vprašanje: Kaj je smisel izvajalskega početja, naslavljanja publike, pričakovanja njenega odziva, odgovarjanja na njena pričakovanja? Trojec že na začetku predstave z lahkoto izsili aplavz. Bravo za ta *nepričakovan* moment. V ploskanju je smisel gledališkega nesmisla. Civilizirana in kanonizirana gesta ploskanja kot projekcija zadovoljstva ali le omike je premostitev vrzeli med pasivnostjo gledanja in aktivnostjo izvajanja. Aplavz kot pomemben del predstave je mogoče razumeti kot opozorilni znak, kot zavedanje o obstoju te vrzeli itd.

Z občinstvom je (načeloma) treba biti nežen, sploh med interakcijami. Avtorska skupina ironizira to nenapisano pravilo med tem ko nam podaja nevidne rože, nam umiva noge in se z nami spogleduje čez rampo. Ironija, nekaj sarkazma in jeze so najbrž odraz neodgovorjenih vprašanj in dilem, ki nastajajo med dolgim iskanjem smisla v nastopanju v gledališču. V predstavi je tako čutiti tudi pridih turobnosti, pomešane s humornimi vložki. Če so avtorji črno-humorno razsežnost v svoji prejšnji predstavi *Ich kann nicht anders* predvsem kontemplirali, jo sedaj odločno verbalno in akcijsko artikulirajo.

Izvajanje v Velikih pričakovanjih balansira na rampi kot kanonizirani mejni črti in žonglira z značilnimi spektakelskimi zamejitvami, ki jih v gledališču opredmetijo zavesa, scenografija in ustroj avditorija, ena izmed ključnih besed predstave pa je depresija. S širšega vidika, depresivno stanje izhaja iz nezmožnosti razrešitve – v bistvu produkcijske, natančno: kulturno-industrijske – zagate ustvarjanja za nekoga, ki te bolj ali manj nemo opazuje med tem ko se ti »delaš norca« iz sebe. A ravno vztrajanje pri norosti kot stanju izven kakršnih koli standardov in norm lahko prispeva ne le k obvladljivosti depresije, temveč tudi k učinkovitem performiranju, ki pa lahko, po zaslugi shizofrenosti iz katere izhaja, pronica v same (ponotranjene) razdvojenosti sovpletenih, s čimer, tako verjamem, spodbuja skupno kot pomembno razsežnost ne predstave, temveč neke situacije afirmacije želje.

Beton Ltd. je v »delanju norca« iz sebe naredil viden premik (v primerjavi s svojimi preteklimi izvajanjem), a njegovo igrivo norčevanje ni gledališka norost, temveč poskus odpiranja prostora za norost v gledališču, ki samo po sebi, kot aparat(us), sicer lahko odgovarja na eksistenčne patologije, ne more jih pa (v sebi) situacionirati. Kaj in kako s tem odprtim prostorom, ki je v inferiornem položaju znotraj gledališkega polja in znotraj polja kulturne produkcije, je vprašanje, ki tli v ozadjih na obeh straneh zaves.

V Velikih pričakovanjih se Beton Ltd. najučinkoviteje izraža ko operira z nepričakovanimi momenti, sploh ker si med tem iskreno prizna, kako se počuti v tem kar počne (v skrajnem primeru tudi zombijevsko). Ko to naredi javno oziroma v neki začasni skupnosti – gledališka rampa jo običajno razreže, a v tem primeru zareza deluje povezovalno –, mu uspe čutno razsežnost odstrte norosti zavrtinčiti v vitalno performativnem pomenu: v nenavadno navadnega, v drugo prvega, v nepričakovano pričakovanega.